

DANICA.

CERKVEN ČASOPIS ZA SLOVENSKE POKRAJINE.

Novi bogovi.

Qui habitat in coelis, irridebit eos.
Psalm 2.

„Bogovi, trepetajte!
Vaš čas je proč:
rod zdaj vam žuga vsemogoč,
le vdajte se, le vdajte!
Dovolj pač dolgo vi tam gori
ste vladali,
in, ko da sužnji mi smo stvôri,
nam bremena nakladali.
Bogovi!
Vi stari ste, mi mladi, novi,
prestol vaš star je in trhlén,
od črvov ves razjeden;
prestol in vas bogóv nobén
obstanke več ni vreden.
Bogovi stari, le pomrite,
prestol si sami razrušite;
siger ga mi poderemo
in dedščino poberemo.
Prestol si zlat napravimo
in sêbe nanj postavimo:
bogovi vladajo naj novi,
in tisti bomo mi bogovi!“

* * *

Čuj kakšen hrum, čuj kak potres!
Mar res se ruši svôd nebés,
iz Božji se drobí prestol
in Bog zgrméva z njega dol
na „bogstev“ novih silni vkaz? —
O ne! tem „bogstvom“ le na glas
se roga stari Bog bogóv,
s tem stresa se nebeški krov!

S. Gregorčič.

Na Vnebohod.

Sursum corda — srca kvišku!
(Vzklik ob predglasju sredi sv.
maše.)

Čisto nénavaden prizor se nam raz-
grinja danes pred očmi.

Ko bi se podali iz jeruzalemskega mesta
čez potok Cedron proti izhodu, bili bi v če-
trtinki ure na le bolj malem hribu, ki ga
šega te dežele imenuje „gora“ — na Oljski
gori. Oljska zato, ker je od nekelej bila
obraščena s tem drevjem; danes pa so se
oljkam pridružile poleg raznovrstnega rast-
linja še smokve.

To je tisti sv. kraj, odkoder je vstali
Odrešenik pred očmi svojih učencev šel v
nebo — da bi ne le kakor Bog, nego tudi
kakor človek zavzel tam gori ono čast, ki
jo je od vekomaj imel na Očetovi desnici.

Krist je ob svojem vnebohodu peljal
seboj vse duše pravičnih starega zakona;
ob enem pa je zatrdil svojim na zemlji
ostalim učencem, da gre le pred njimi gori
in jim ondi pripravi mesto ter zopet pride
in je vzame seboj; potem bodo tam, kjer
je on, tudi oni. (Ivan 14.)

Dragi! To Kristovo zatrdilo je govor-
jeno vsem nam. Bodi nam torej današnji
praznik veliki dan upanja — da se, kakor
danes on, dvignemo kedaj tudi mi tje v vi-
šave, v večna bivališča z dušo in telesom vde-
ležiti se njegove slave v nebesih.

Zato premišljujmo v svojo izpodbudo
ono nebeško veselje, ki nas čaka tam

gori, kamor se je popel današnji dan naš predhodnik, gospod Jezus.

*

1-vič. Nebesa so kraj večne radosti našim počutkom.

Kaka slast našim očem, ko v gledajo v nebesih toliko milijonov vzvišenih duhov, lesketajočih se v žaru božanstva. Kaka blaženost, ko se nam pokaže kras v nedolžnosti se bliščečih onih lilij, ki jih nikedar ni okužil noben posveten dih; kaka blaženost, ko v svoji velečastnosti pred nami zablišče zmagovite palme onih verskih junakov, ki so svojo kri prelili za Kristovo sv. vero. Kaka radost, ko nam stopijo tam gori v pozdrav naproti ti, ki so v znamenju vere šli pred nami: naši bratje, naše sestrice, naši prijatelji; naše prijateljice — vsi obdani velečastvom nebeške luči. Kakošen pogled, ko se nam prvokrat prikaže tu najčistejša, najveličastnejša vseh žen — ona nebeška kraljica, v koje prosvitljeno obličje nam bo gledati dano od slej na vekov veke. Kako brezmejno plačilo za nas, ko v gledamo tu slavo vseh nebes Jezusa Krista samega v njegovem posvečenem božestvu in človeštvu, svojega brata — a ob enem kralja teh veličanstvenih bivališč; kralja angeljev in svetnikov. Da bi družega tu ne bilo; že sam pogled v Kristovo obličje bi nam bila zadostna nebesa.

A ob enem pa začujejo naša ušesa v tem kraju večne radosti tudi one slavlilke, ki se glase v nebeških prostorih od kraja do kraja. — Kako zaželen nam je tu na zemlji slavčkov topeči se spev v pomladnji dobi; kako nas dvigajo v višavo prijetne godbe vbrani zvoki; kacega neizbrisnega spominja nam je človeška pesem, ki je v stanu divjost preroditi v krotkobo. A gori, v teh nebeških prostorijah, gori se bomo pa divili spevom nebeških glasov; da! Stvarnikov glas nam bo gori donel v uho. Sveti videc nam je o tem napisal sledeče besede: „In sem slišal glas z neba kakor glas velikih voda in kakor glas velicega groma. In glas, kateri sem slišal, je bil kakor glas citrarjev, kateri brenkajo na svoje citre. In so peli kakor nekako novo pesem . . in nihče

ni mogel peti pesmi razun unih sto in štiri in štirideset tisoč, kateri so bili odkupljeni z zemlje . . . In so peli novo pesem . . . in so rekli z velikim glasom: Vredno je jagnje, katero je bilo umorjeno, prejeti oblast in božestvo in modrost in moč in čast in slavo in hvalo.“ (Skrivn. razod. pogl. 14 in 5.)

2-gič. Nebesa so kraj večnega veselja našim dušam.

Dragi! Kako zadoščenje ti preveva dušo, če moreš tu na zemlji živeti v miru. Kako srečen, če ti tu na zemlji ne kali nikedo tvojega notranjega ravnotežja; kako srečen, in ko bi tudi v najobčutnejšem pomanjkanju moral bivati. — Poglej pa gori v te nebeške višave, kjer kraljuje neizkaljivi mir za vselej. Mir z Bogom vživajo vsi nebeščani in ga bodo vživali na veke; mir vživajo z vsemi nebeškimi sobivalci, ki je veže za vselej ona bratovska, ona sestrinja ljubav, koje nikedar konca ne bo; mir vživajo samimi seboj za vedno; mir brez vznemirovanja; mir brez vgovarjanja; mir brez zavistnikov; brezmejni mir; brezkončni mir — saj je to mir v samem Bogu, in Bog konca ne pozna.

Kako in sploh neoznačljivo veselje bo za izvoljene v nebesih slednjič to, da smejo imenovati Boga svojo lastnino in da tega Boga nikedar več niso izgubiti v stanu. Če imajo pa Boga, imajo z Bogom vse. — V tem smislu tako lepo piše sv. Bernard z naslednjimi besedami: „Duša, ki jej je Bog posest, ne more ničesa več želei; v tem enem dobrem je prišla do vseh dobrov. Kjer je najvišje in neskončno dobro, tam je najvišje blaženstvo; tam prava prostost; tam neomejena ljubav; tam zagotovljena večnost ljubavi. Kjer je Bog, tam je prava veselost; tam je popolnostno znanje; tam vsa lepota in vsa blaženost; tam je mir in dobrotnost, moč in čast, veselje in sladkost, življenje, luč, veličastvo, pokoj, nerazdružljiva edinost.“

* * *

Dragi! Slike take nebeške radosti — zunanje in znotranje — naj bodo današnji vnebohodni dan zaželeni hrana našemu dušnemu življenju.

Povod naj bodo odsedanjemu neupog-njenemu našemu stremljenju do onih jasnih višav, v katere odhaja pred našimi očmi danes naš Odrešenik.

Ne svet in njega strast in slast; naš napor naj odslej bo — nebo. Amen.

VI. nedelja po Veliki noči.

Kadar pride tolažnik . . . duh
resnice . . . pričeval bo od mene.
(Ivan, 15.)

Kakor praznujemo pripravljajno dōbo pred Božičem in pred Veliko nočjo — tako so tudi 10-teri dnevi po Vnebohodu pa do binkoštna nedelje odločeni pripravljanju za visoke binkoštna godove.

Nad vse zanimiva je današnja VI. nedelja po Veliki noči, ker jo smemo najrev-nejo vseh 52-terih v cerkvenem letu ime-novati; saj Gospoda, odišlega četrtek v nebo, nimamo več med seboj — in kedo bi brez Jezusa ne bil reven! A ob enem jo smemo zvati najupapolnejšo in to zato, ker vemo, da je šel naš Odrešenik v nebo, da od ondod pride nad nas tolažnik sv. Duh, katerega nam pošlje od Očeta.

Iz tega vzroka nosi ta nedelja značilno ime „Exaudi“ t. j. „Vsliši“ — taka je namreč prva beseda iz mašne knjige za današnji presveti dar. „Vsliši nas Gospod,“ hočemo pač prositi s to začetno mašno molitvijo, in pošlji nam v svoji milosti razsvetljevalca našega uma, sv. Duha.

Prihodnjo saboto, t. j. binkoštno, pa nas spominjajo vsi njeni obredi obljublje-nega sv. Duha. — Slovesno se namreč be-rejo ta dan prorokbe in blagoslavlja se krstna voda.

To blagoslavljanje krstne vode binkoštno saboto nam kliče v spominj Gospodnje besede, ki se glase: „A vi boste krščeni sv. Duhom po teh ne mnogih dneh.“ (Dej. apost. 1, 5.)

Dragi! Premislimo to uro priprav-ljalne dneve na Binkošti in sosebnost še obrede binkoštna sabote.

Bodi nam to v pouk in duševno svojo povzdigo.

*

Velika noč je spominj dokončatve našega odrešenja, ker je ta dan slovesno vstal iz groba smrti premagalec — naš Gospod in Izveličar. Binkoštni praznik pa smemo imenovati vžitek tega odrešenja radi pri-hoda sv. Duha. Velika noč cvét; Binkošti sad!

Kakor se na drevesu deblo ne more ločiti od vejevja, tako neločljivo je delo druge božje osebe, božjega Sinu, t. j. njega odrešenje in pa delo tretje osebe, sv. Duha, t. j. njega posvečenje v sv. zakramentih.

Velika noč nam je jutro; Binkošti svetli dan.

Velika noč je začetek; Binkošti pa so zvršetek novega življenja milosti božje v nas.

Binkoštno saboto prihaja mašnik s sprem-stvom v vijolično odélo oblečen do altara, Vijolična je barva pokore.

Koj ko se je vклонil sredaltarnemu križu, gre na listovo stran, da bo tam bral prorokbe. — Veliko soboto je teh prorokbe 12; brezdvomno radi apostolov 12-torice — binkoštno saboto le 6: ker se je o Bin-koštih redoma manj vernikov krščevalo, nego o Veliki noči.

Neposrednje po odbranih prorokbah se krstna voda blagoslavlja: prav kakor se je blagoslavljalna veliko saboto, tako danes. Koj po tem blagoslovljanju bi se še danes tako delil sv. krst, kakor je to bila šega veliko saboto, ko bi kaj odrastlih bilo pripravljenih za ta sv. zakrament.

Litanije pojoč se od krstnega kamena vrača duhovščina do altara.

Konec litanij je tako združen z začet-kom sv. maše — ki se na to kojkoj vrši — da bi se smel skoraj njen pričetek ime-novati.

Ob gloriiji, kakor je to bilo veliko sa-boto, tako tudi binkoštno saboto zvonovi slovesno zazvone v spominj milemu prizoru: kako so nekedaj v stari cerkvi novokrščenci med tem mašnim slavospévom od krstne kapele sem — oblečeni v belo — krstne sveče v rokah velečastnim obhodom vstopali v božji hram. Zvonovi so spremljali ta nji-hov slovesni prihod na sv. daritev. Kateri njihov vstop v cerkev pa bodi slovesnejši od današnjega, ko se toliko njih brezma-

dežnim srcem in dejanjem prvokrat hoče vdeležiti sv. daritve in njenih sadov?

Akopram je vsa velikonočna in tudi vsa povelikonočna doba po pravici veselja čas — je binkoštna sabota vendar le postni dan: saj sv. Duh rad prihaja le v tako srcé, ki se je v samozatajevanju znalo znebiti tega, kar je posvetno.

Blagoslovljanje krstne vode je do mala toliko staro, kolikor krščanstvo. Blagoslovljala se je, kakor beremo v starih poročilih, že ob apostolskem času.

So pa že v stari dobi katehumene, t. j. pripravljance na sv. krst, birmovali koj po prejetem sv. krstu. Sv. birma je namreč le zaključek sv. krsta. Zatrdilo temu beremo v Gospodnjih besedah: „Vi boste krščeni sv. Duhom.“ (Dej. apost. 1, 5.)

*

Po Gospodnjem vnebohodu so se vrnili apostoli — vsled navoda svojega v nebesa se vrnivšega učenika in mojstra — zopet v mesto Jeruzalem. V Gospodnji obedni dvorani so ostali tam z Marijo vred pričakujoč ene duše in enega srca dohoda tolažilca sv. Duha. (Dej. apost. 1.)

Ta častiti, sv. Duha toliko vnemo pričakujoči zbor v Jeruzalemu je, dragi, za vse čase vzorec — kako naj se pripravljajo tudi kristijani na vsakoletne binkoštné milosti sv. Duha.

* * *

Kjer na naših poljanah prevlada suhoba in ga ni oživljajočega potoka — tam seči in žeti česa ne bo.

Tako bi bila, dragi, tudi tvoja duša nerodovitna puščava, ko ne bi porosila v njo milost sv. Duha.

Zato hočemo s sv. cerkvijo vred ves ta predbinkoštni teden ozirati se tje, kjer v nebo se popeli Jezus Krist sedi na desnici božji in zaupanjem ga hočemo prositi: „O kralj vse sijajnosti, krepostim Gospodar, ki si se z veličastvom dvignil danes nad nebesa — ne zapusti nas tu na zemlji sirot, nego pošlji nam od Očeta obljubljenega Duha resnice.“ (Antiph. ad magn. in II. vesp. asceus. Dom.) Amen.

Šest nadlog ali zla sedanje dobe.

VI. O napuhu in pohlepu po časti.

Sv. Ivan apostol pravi: »Ne ljubite niti sveta, niti tega, ker je v njem. Ako kedo svet ljubi, ni Očetove ljubezni v njem. Zakaj vse, kar je na svetu, je poželenje mesa, poželenje oči in napuh življenja, kar ni iz Očeta nego iz sveta. In svet preide in njegovo poželenje. Kedor pa stori Očetovo voljo, ostane vekomaj.« Kakor poželenje mesa hrepeni po nasladi, poželenje oči po premoženju, tako pa napuh življenja hlepi po časti, veljavi, in oblasti nad drugimi.

Napuh je pogubljen in škodljiv, kakor govori modri Sirah: »Bog in ljudje sovražijo napuh. Začetek človekovega napuha je ločitev od Boga; začetek slehernega greha je napuh. Kedor se njega drži, napolnjem bo s kletvijo in poslednjič ga on podre in pogubi.« Sv. Jakob pravi: »Bog se prevzetnim ustavlja, ponižnim pa daje svojo milost.« Krist naš Odrešenik pa je rekel: »Kedor se povišuje, bo ponižan: kedor se ponižuje bo povišan.« Iz napuha izvirajo po besedah sv. Gregorija: Nepokorščina, baharija, hinavščina, prepir, trdokornost, pohlep po časti, po veljavi, oblastnosti.« Po izjavi sv. Bernarda »napuhnjeni le v sebe zaupa, Boga pa zapostavlja, ter se prevzetuje.«

Napuh se pojavlja zlasti po častilakomnosti in hlepenju za oblastjo. Tako hlepenje je neredno hrepenenje in seganje človeka po visoki službi, po prednosti in dostojanstvu, ne da bi se oziral na dopustljivost pomočkov ali na lastno zmožnost in dostojnost. Takemu častiželjnemu in oblastljivemu človeku rabi vsak pomoček, ki le pelje do cilja. Taka oblastljivost se dandanes pojavlja ne le pri velikaših sveta, nego tudi v najnižjih slojevih ljudstva. Ubogi hrepeni po zemeljski veljavi in premoženju: posel se hoče enačiti svojemu gospodarju ter ga obvladati ali pa še celo strahovati. Kedor ima premoženje in veljavo, hrepeni po večjem, po obilnišem imetju. Mnogi hlepijo po naslovu nad. Nekedaj so bili samo nadporočniki; a dandanes se že v vseh strokah in službah nahajajo nadčinovniki, katerih naslovi so pa večidel povzeti in importirani iz Nemčije. Tako se čuje:

Nadučitelj, nadzdravnik, nadžupnik, nadkomisar, nadkontrolor, nadoficial, — za njimi pride nad-nadzornik in brezštevila drugih. Kaj pak da se tak naslov zelo prilega dotičnemu: navadni človek pa prihaja često v zadrego pri nagovoru, ker ne zna, ali je ta navadni činovnik ali že nadčinovnik. Še večje hlepenje je pri nekaterih po svetniškem naslovu. Ti naslovi so ali častni, ali pa dejanski. Nekateri bi rad veliko plačal, da bi dobil le samo naslov. Prav to človeško slabost in častilakomnost je znala izrabiti neka družba v Berlinu v svojo veliko gmotno korist. Osnovala je namreč ondi agenturo ali bureau, ki je posredoval za pridobitev naslova »komercialskega svetnika« od nemškega cesarja. Za trud je zahtevala ta agentura od prosilcev ali kandidatov 6000 mark predplačila: po izposlovanju naslova pa še 3000 mark. In vključ tej visoki ceni ni mogla ta agentura vstreti vsem prosilcem za naslove. Pritisek je bil ogromen. K sreči je koncem l. 1900. nemška gosposka tej podmiti in slepariji prišla na sled, ter je odslovila dvorne kroge in uradnike, ki so bili v zvezi s to agenturo. Samoumevno se je odpravila agentura.

Višja odlika nego svetniški naslov je pa kak red. Red je vradno priznanje za uspešno delovanje podložnika v korist ljudstva. Nekateri zelo hlepe po takem odlikovanju, in marsikateri bi rad dal lepo svoto denarja, da bi bil odlikovan. Izmed odlikovancev se nekateri zelo ponaša s redom, pa želi zadobiti še kak drug višji red. In če ima kedo že kaka dva reda, želi še plemenitost; ki ima več stopinj od naslova »žlahni« in »vitez« gori do »kneza«. Plemstvo je pač veliko večje odlikovanje nego red, ker podaja v javnem življenju mnoge predprave ter se zapušča tudi potomcem. — Hrepenenje po odlikah in časti je moškemu spolu tako lastno, kakor nečimernost ženskemu.

Napuh gre pa pred padcem. Visoka čast, dostojanstvo, oblastnost je namreč že marsikoga premotila ter zapeljala v mnoge zmote in pregrehe. Tudi pregovor: »Honores mutant mores — Po časteh se izpreminja vedenje« se je obistinil nad njim. Ni čuda, da visoka čast, katere tudi imovitemu nikoli ni dosti, človeka preslepi, da se prevzame. Saj se po-

časčenemu sploh laska preveč. A kako hudo boli potem padec z višine, izguba časti, veljalne, vplivne službe. Kedor na ravnem pade, ne poškoduje se znatno; kedor pa pade z višine, o tem ne pravijo, da je padel, nego da se je strmoglavil. Njegov padec bode smrtno nevaren. Sv. Ambrozij pravi: »Mala reč je, če kedo pade na ravnem, toli huje pa je pasti od visokega dostojanstva: padec iz višine povzročuje veliko poškodbo.« Nekoč je odstopivši vojni minister John za slovo obiskal avstrijskega kancelarja Beusta. Med pogovorom sta se zbesedila. In končno je rekel John Beustu: »Jaz grem sam, ker morem iti; a vi ne pojdete, nego vas drugi strmoglavijo.« In tako se je tudi zgodilo. Kako hudo je bilo Bizmareku, ko ga je nemški cesar Viljem II. odslovil od imenitne službe, ko je zavzemal skoraj 30 let in dvignil Nemčijo na vrhunec evropskih držav. V mali primeri: Če je kak poslanec izgubil zaupanje volilcev ali župan zaupanje mestjanov, kako zelo sta si to gnala do srca, eden ali drugi je za nekaj časa umrl. Včasih še pride do katastrofe, da je propadli kandidat — če mu manjka vere — samomorec.

V resnici zavidati nam pa ni treba onih, ki zavzemajo visoke službe. V teh službah je namreč često veliko grenkosti. Bodi izgled. V nekem odličnem vradu je bilo več vradnikov. Načelnik je veleval svojemu namestniku osnovati spis (koncept). Namestnik ga je dovršil ter prinesel svojemu gospodarju. Bil je izvrsten konceptist. A načelnik je prebral akt in ga prestrigel. Kako je moral biti osramočen in osupnjen namestnik! Vrh tega se visoka čast in odločno dostojanstvo človeku pred Bogom ne šteje v zaslužnje, nego zvestoba v izpolnovanju stanovskih dolžnosti in vzorno krščansko življenje, — to včinja zaslužnje pred Bogom. Najostrejša sodba seveda čaka prav predpostavljениh. Sv. Tomo Kempčan pravi glede tega: »Zasluge ne gre potem precenjevati, če je kedo najden v pismih ali če zavzema višje dostojanstvo, nego na to je gledati, ako je ponižen in poln božje ljubezni; ako je iskal le božje časti, sam sebe pa nič cenil in ako se je bolj veselil, da so ga drugi zaničevali in poniževali, nego da bi ga častili.« Izgled bodi vsem kristjanom sv.

apostol Pavel. Čegar ponižnost sv. Jeronim doslovno tako-le proslavlja: »Ko je bežal pred častjo, zaslužil je čast, ki čednosti in kreposti sledi prav kakor njena senca: ona zapusti nje, ki jo iščejo, in išče one, ki jo zaničujejo.«

Župnik Alojzij Kummer.

Romarjeva pisma.

XVIII.

Jafa, 19. aprilja 1904.

Mnogo bi še poročal o Jeruzalemu, toda naj zadostuje. Saj mislim, da sam vse vidiš, kadar priromaš v sveto deželo. To še omenjam, da sem danes zjutraj ob petih maševal v kapeli božjega groba. Gotovo velika milost za romarja-duhovnika.

Znano Ti je o kraljici, ki je prišla z velikim spremstvom iz daljne Sabe v Jeruzalem. Ko je videla Gospodovo hišo in žgalne daritve, kraljeve služabnike in njihova oblačila ter slišala Salomonovo modrost, ni se mogla vsemu dovolj načuditi. Rekla je kralju: »Resnično je govorjenje, ki sem ga slišala v svoji deželi. Nisem verjela, ko so mi pravili, dokler nisem sama prišla in videla s svojimi očmi in izkusila, da mi polovica ni bilo povedanega. Večja so tvoja dela, nego slovenje ki sem je slišala. Hvaljen bodi Gospod, tvoj Bog, ki te je posadil na Izraelov prestol!«

Dandanes sicer ni več Salomonovega templja, a Jeruzalem slovi toliko bolj zaradi zgodeb, ki so se vršile tukaj v odrešenje človeškega rodu. Kakor kraljica Saba rekel bi tudi romar lahko: Še večja je tvoja slava nego sloves, ki se pripoveduje o tebi, o sveto mesto.

Treba se je posloviti od Jeruzalema. Prijazni podvodja avstrijskega gostišča me je spremil precej daleč proti kolodvoru. Iskrena hvala za vso ljubav! Z mojo prtljago pa se je trudil Kranjec Ivan Sojar, vslužbenec istega gostišča. Tudi njega imam v dobrem spominju. On bi mi bil rad povsod za kažipota: žal, da mu niso pustila hišna opravila. Čas je imel le zjutraj zgodaj. Takrat me je vselej zarano izbudil, da sva šla v cerkev, kjer mi je stregel pri sveti maši. Sojar pozna vse važnejše kraje Judeje, Samarije in Ga-

lileje. Videl je veliko sveta, tudi izkusil marsikaj hudega. Iz svoje rojstne vasi Ihan na Gorenskem je potoval dvakrat peš v Jeruzalem. Korakal je po trdi cesti skozi Hrvaško, Slavonijo, Srbsko in Bolgarsko v Carigrad. Tu se je prepeljal čez Bospor ter nadaljeval pot po mali Aziji in Siriji v Palestino. Njegovo potovanje je trajalo skoro pol leta. Arabščini se je toliko privadil, da se lahko pogovarja z mohamedovci. Ko v poletnih mesecih zaradi vročine ni tujcev v Jeruzalemu, zahaja Sojar pod Libanon do katoliških maronitov. Prodaja jim spomenike iz svete dežele ter se na ta način pošteno preživlja.

Prišla sva na kolodvor, kjer je bila velika gneča. Vsi vozovi so bili polni samih ruskih mužikov, ki jim je bil neki Črnogorec, oblečen v narodni noši, za vodnika. Spremljevalec mi je prigovarjal, naj ostanem še en dan v Jeruzalemu, videl bom marsikaj, česar nisem, jutri pa me spremi zopet, samo bolj zgodaj, na kolodvor, da se zagotovi pripraven sedež. Toda ni kazalo, da bi se vračeval, S težavo sem dobil prostor in se odpeljal nazaj proti sredozemskemu morju.

Grozen je bil današnji prihod v Jafu. Sprejela nas je truma arabskih fakinov ter se pretepala za našo prtljago. Eden me je vprašal kakor star znanec: »Wie geht's — Kako Vam je?« in izkušal dobiti kovčeg v svojo oblast. Pa ni šlo. Sedaj se me je polotil drug mlad postrešček, ki je imel na prsih napis: »Terra santa — Sveta dežela.« Misleč, da služi človek s tem naslovom pri jafskih frančiškanih, sem mu izročil svoje reči, da jih ponese v ondotni samostan. A varal sem se. Od daleč se je pridrvil pravi frančiškanski nosač, zahteval moj kovčeg ter se skliceval na svoj, ob sprednji gorenji strani halje označeni napis »Ospicio francescano — Frančiškansko gostišče.« Uni ni hotel dati mojega blaga iz rok in vsak hip se je vtegnila pričetni huda borba za zaslužek. Silno sta vpila ter kazala drug drugemu svoje snežnobeke zobe. Ako bi se dogajali slični prizori pri nas, bila bi takoj policija na nogah, toda v Jafi in v drugih orijentalških mestih so glasni prepiri na ulicah tako običajni, da se nihče ne zmeni za-nje. Zmagal je seveda frančiškanski vslužbenec. Toda poprej je po-

bral še pri nekaterih drugih popotnikih njihovo robo in nesel vse skupaj kakor otovorjeno živinče v samostanski hospic.

Mislil sem, da dobim v Jafi parnik, ki me ponese proti Galileji. Žal, da se nada ni izpolnila. Pri parobrodni agenturi so mi povedali, da bi bila to prevelika izguba časa. Vsled tega sem moral opustiti obisk galilejskih pokrajin. Mogoče, da jih vidim o drugi vgodni priliki, mogoče pa tudi, da nikedar več.

Župnik Josip Lavtižar.

Za našo „staro pravdo“.

Za 21. dan velikega travna t. l. je sklican v Rim zbor škofov hrvatskih, dalmatskih, bosensko-hercegovinskih in slovenskih pokrajin. Na posvet jih je pozval papež. Poglavitna točka vkrepanj vzvišenih zborovalecev bode staroslovenska služba božja. Vest o tem je vzbudila vsepovsod v južnih Slovanih zanimanje. Hrvatska duhovščina je vstala na obrambo svojih starih cerkvenih pravic in v posebni spomenici predložila vladikam nastopne zahteve: 1. Staroslovensko bogoslužje bodi pravica vsega hrvatskega naroda, ne le posameznih cerkva. 2. Hrvatski narod vživaj to pravico brez kakoršne koli omejitve. 3. Obrednik in epistolar bodi še nadalje v rabi v hrvatskem jeziku.

Iz slovenske duhovščine ljubljanske škofije se je poslala sredi tekočega meseca presvetlemu vladiki Antonu Bonaventuri, ki se vdeleži z drugimi škofi goriške metropolije omenjenega zborovanja, nastopna prošnja:

Presvetli gospod knezoškof! V kratkih dneh pohite vladike, načelujoči katoliškim južnim Slovanom, v Rim, pozvani od poglavarja sv. katoliške cerkve, da se tamkaj posvetujejo o staroslovenskem bogoslužju, ki je poleg sv. vere najdražja dediščina, ostavljena nam od naših apostolov sv. Cirila in Metoda. Staroslovensko bogoslužje, slovesno posvečeno v Rimu za papeža Hadrijana II. in vsemu slovanskemu narodu zajamčeno od naslednika mu Ivana VIII., je kakor vse delovanje sv. Cirila in Metoda odobril pred četrstoletjem papež slavnega spomina blagopokojni Leon XIII. z

okrožnico »Grande munus«. Ponosni na to so dvignili katoliški Slovani svoje glave, češ sedaj je došel trenutek, ko zaori po naših svetiščih zopet stari: Gospodi pomiluj — napočila je doba, ko se nam povrne dragocena pridobitev sv. Cirila in Metoda — staroslovenska služba božja. Sv. stolica je dala natisniti prelepo glagolsko mašno knjigo in jel se je pripravljati vzboljšani časoslov, ali nenadoma je počil glas, da je staroslovenska služba božja omejena samo na nekatere vladikovine in v njih le na nekatere posamične cerkve.

Presvetli gospod knezoškof! Ljubljansko vladikovino diči slavna zgodovina, a poleg neomajne zvestobe sv. katoliški veri menda ni slavniješe točke v njej, nego je dejstvo, da je i ona čuvala nekdanj dediščino sv. Cirila in Metoda — staroslovensko službo božjo. Staroslavna cerkev sv. Petra »zunaj obzidja ljubljanskega,« ki je mati naših cerkva in tudi mati Vaše stolnice, je nekoč gojila staroslovensko službo božjo po zapadnem obredu in kakor mati so ravnale tudi hčere. Do malega pri vseh starejših cerkvah ljubljanske škofije se nahajajo glagolski ostanki — dokazi, da se je pred nekaterimi stoletji opravljala služba božja tu v posvečenem staroslovenskem jeziku. Glagolska najdišča so naštetja v znamenitem članku dr. Josipa Grudna »Glagolica v akvilejski metropoliji in njen pomen za slovensko slovstvo« (Katoliški Obzornik 1905, 141), a njihov zapisnik bi se dal po točnejšem preiskovanju še pomnožiti. Omenjeni spis je neovržno dokazal, da je glagolica in ž njo vred staroslovenska služba božja po zapadnem obredu nekdanj živela in cvetela v okvirju sedanje ljubljanske škofije.

V svojem in v imenu svojih versko in narodno mislečih tovarišev se drznem prepoštljivo prositi Vašo presvetlost: Blagovolite se spominjati na bližnjem rimskem zborovanju staroslovenske sirote, ki so jo zatrle med nami časov sile. Blagovolite ščititi ono, ki je zanjo trpel kruto preganjanje in dveipolletno ječo naš veliki vladika Metod.

Kakor nasledniki glagoljašev, ki so toliko sto let izvrševali staroslovensko službo božjo v naši domovini, se usojamo priporo-

čati Vaši milostni pozornosti in vneti brambi nastopne točke:

1. Razveljavi naj se naredba, da je staroslovenska služba božja navezana le na nekatere cerkve: neomejena bodi pravica, ki jo je dobil ves slovanski narod od rimskih papežev Hadrijana II. in Ivana VIII.

2. Dovolj naj se staroslovenska služba božja po rimskem obredu načeloma za vso ljubljansko škofijo, koder bivajo Slovenci.

3. V ljubljanskem bogoslovskem učilišču naj se uvede pouk staroslovenščine.

Iskreno prosimo, da v zgodovinsko važnem trenutku, ko se bode odločevala usoda naše glagolice, ne zabite tamkaj na grobu sv. Cirila, da ste vladika pokrajini, ki ima neovržno dokazano pravico do dediščine slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda — ne zabite, da ste slovenski škof.

Z najodličnejšim poštovanjem

V Ljubljani, dne 15. vel. travna 1905.

Ivan Vrhovnik, m. p.

župnik trnovski,

v svojem in v imenu svojih versko in narodno mislečih tovarišev.

Zborovanja zaradi staroslovenskega bogoslužja, ki se je pričelo dne 21. velikega travna t. l. v Rimu se vdeležujejo višji škofje: Andrej Jordan iz Gorice, Matej Dvornik iz Zadra, Jurij Posilović iz Zagreba ter škofje: Anton Bonaventura Jeglič iz Ljubljane, Ivan Krstnik Flapp iz Poreča in Pulja, Frančišek Nagel iz Trsta, Anton Mahnič s Krka, Frančišek Uccellini iz Kotora, Jordan Zaninović z Hvara, Josip Gregor Marčelić iz Dubrovnika, Vincencij Pulisić iz Šibenika, Filip Frančišek Nakić iz Spleta, in Anton Mavrović iz Modruša in Senja. Iz djakovske vladikovine je prišel generalni vikarij.

L. Z.

Iz domovine.

Ljubljanska stolna cerkev se resno pripravlja na bližnji dvestoletni jubilej. Po beli nedelji so jeli postavljati v njej ogromne odre

sloneče na visokih oporah in na obstenskih zideih. Sedaj ko je poodrano svetišče in ves prostor pod kupolo, začne se obnavljanje zatemnelih slik in okraskov. Prenavljanje, ki provzroči velikanske stroške, utegne trajati dve leti. Vkusno prezaljšana stolnica proslavi leta 1907. dvestoletnico posvečenja.

Kako se je godilo ljubljanskemu Sv. Nikolaju pred dvesto leti? Imel je leta 1705. že novo sedanje svetišče, toda ne še popolnoma dodelano. Ko so bili tesarji pripravili lesovje, lotili so se zidarji oboka velike ladije in ga dovršili konec malega travna imenovanega leta. Sredi istega meseca so jeli sadrari ozaljševati kapelo presv. Rešnjega Telesa. Delo jim je šlo brzo izpod rok. Dne 12. velikega travna 1705 je bil že dovršen oltar presv. Rešnjega Telesa in 10. dne rožnika vsa kapela. Zidarjem sta dala poleg snaženja zidov mnogo posla zvonika. Že prejšnje leto so ju dogradili do strehe. Na sv. Venancija dan 1705 so jeli dozidovati zvonik stoječ ob trgu. Dvršili so ga sredi malega srpana. Dne 21. omenjenega meseca je zablestel na njegovem vrhu pozlačen križ zasajen v velikansko, osem mernikov mereče jabolko. V gumb sredi križa so deli koženico s spominskim napisom in z raznimi sv. ostanki. Dne 22. velikega srpana 1705 so postavili v pročelju velika cerkvena vrata narejena iz najtrdnjega, likanega marmorja. V presvetišču so položili tlak iz črnega in belega marmorja in napravili dve raki v kapeli sv. Dizme. Vseh oči so bile obrnjene pred dvesto leti na veselo napredujočo stavbo veličastne bazilike, a zlasti na znamenitega slikarja Julija Quaglia, ki je prišel spomladi leta 1703. s svojim umetnim čopičem oživljat stene in oboke nove stolnice. Leta 1705. je delal priprave za slikanje glavnega oboka, ali moral je zaradi bolezni odložiti delo.

Neka nezgoda je zadela Sv. Nikolaja pred dvesto leti. Dne 5. velikega travna 1705 je preminil na Dunaju cesar Leopold I. V Ljubljani je bilo zapovedano tri dni zvonjenje po vseh cerkvah za umrlega vladarja in o tej priliki je dne 8. rožnika počil šenklaški veliki zvon, ki so ga bili leta 1404. poklonili ljubljanski meščani Sv. Nikolaju.

Ves čas zidanja stolne cerkve se je opravljala služba božja v bližnjem oratoriju presv. Rešnjega Telesa.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za vse leto 6 kron, za pol leta 3 krone, za četrt leta 1 krono 50 vin. Zunaj Avstrije velja za vse leto 7 kron; za Ameriko 9 kron. Ako bi bil petek praznik, izide „Danica“ dan poprej. V Ljubljani se dobivajo posamezne številke po 10 vinarjev v Lovro Blaznik-ovi trgovini na Starem trgu in v Ivane Pichlerjeve tabakarni na Kongresnem trgu.

Odgovorni vrednik, lastnik in zalagatelj Tomo Zupan.

Tisk Dragotin Hribar-ja v Ljubljani

Podpisani govorejo poslušnica pa bila Danica, ki jo je prejel. V Tomo Zupan vrednik „Danica“ v Ljubljani, na Petrova cesta 2. Ker sem naročil na „Danico“ bi vlagal bilo sumiti, da se sklanjajo. Mislimi g. Vrhovniko v gledi „Danica“ ker temu ni tako, s tem prepovedi nadaljno pošiljanje tega lista. V Društvo 2/6 1905 M. Janika.